

Pensament polític

Codi: 101118
Crèdits: 12

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500259 Ciència política i gestió pública	OB	2	A

Professor de contacte

Nom: Joan Botella Corral

Correu electrònic: Joan.Botella@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: Sí

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent extern a la UAB

Jordi Mir Garcia

Prerequisits

No hi ha prerequisits formals per al seguiment d'aquesta assignatura. Tot i això, es donarà per suposat que l'alumne té les habilitats necessàries per a tractar amb textos de certa complexitat conceptual, per treballar-los de manera adequada, per a presentar-los en sessions públiques i per a discutir críticament els seus continguts.

Objectius

Aquesta assignatura és obligatòria en el segon curs del Grau. En aquest context, ofereix uns continguts de formació bàsics i que conformen l'arsenal teòric i metodològic fonamental sobre el qual s'ha desenvolupat el desenvolupament polític al món occidental fins al segle XX

L'assignatura té com a objectiu bàsic la presentació cronològica dels grans pensadors i els grans corrents del pensament polític occidental. Analitzant autors i corrents, es pretén oferir una visió coherent dels principals interrogants que ha plantejat la reflexió política, les respostes que s'han articulat i els debats que aquestes han suscitat.

Amb aquesta base, els alumnes han de ser capaços no només de disposar dels conceptes bàsics dels pensament polític sinó també d'abordar, en l'assignatura posterior de TEORIA POLÍTICA, un estudi dels debats i les tendències més recents.

Competències

- Argumentar des de diferents perspectives teòriques.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina i els diferents camps; les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, així com el seu valor per a la pràctica professional mitjançant casos concrets.
- Gestionar la distribució del temps disponible per assolir els objectius establerts per portar a terme la tasca prevista.

- Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals.
- Identificar les principals teories polítiques contemporànies, interpretar textos polítics clàssics i actuals, i ser capaç d'argumentar des de diferents posicions teòriques
- Interpretar i utilitzar acadèmicament textos en anglès.
- Mostrar una bona capacitat per transmetre informació, diferenciant els missatges clau per als diferents destinataris.
- Sintetitzar i analitzar informació de manera crítica.
- Treballar autònomament.
- Utilitzar les principals tècniques de la informació i la documentació (TIC) com a eina essencial en l'anàlisi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i valorar críticament l'aparició del liberalisme.
2. Analitzar i valorar críticament l'aparició dels feixismes d'entreguerres i la reconstrucció del pensament liberaldemocràtic després de la Segona Guerra Mundial.
3. Analitzar i valorar críticament les alternatives al liberalisme.
4. Argumentar des de diferents perspectives teòriques.
5. Descriure l'aparició de l'estat en el sentit modern i exposar les aportacions teòriques de Maquiavel, Bodin, Hobbes.
6. Exposar els diferents corrents de la tradició socialista, en especial la ruptura de 1917 i l'aparició del comunisme.
7. Exposar els elements clau del pensament polític en l'antiguitat grecoromana: individu i comunitat des de Sòcrates a Aristòtil.
8. Exposar l'aportació de John Rawls i la justícia distributiva, i valorar-ne l'impacte en el debat en la teoria política contemporània.
9. Exposar l'impacte en el pensament polític de l'aparició del cristianisme.
10. Gestionar la distribució del temps disponible per assolir els objectius establerts per portar a terme la tasca prevista.
11. Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals.
12. Identificar i relacionar les principals teories polítiques contemporànies, interpretar textos polítics clàssics i actuals i ser capaç d'argumentar des de diferents posicions teòriques
13. Interpretar i utilitzar acadèmicament textos en anglès.
14. Mostrar una bona capacitat per transmetre informació, diferenciant els missatges clau per als diferents destinataris.
15. Sintetitzar i analitzar informació de manera crítica.
16. Treballar autònomament.
17. Utilitzar les principals tècniques de la informació i la documentació (TIC) com a eina essencial en l'anàlisi.

Continguts

Part I. De l'antiguitat a l'estat modern

1. Els orígens del pensament polític occidental: la polis grega i el segle d'or de la democràcia atenenca (Sòcrates, Pató i Aristòtil).
2. Roma: de les idees a la pràctica. Polibi i Ciceró.
3. Les doctrines polítiques i l'aparició del cristianisme.
4. El pensament polític medieval: autors i corrents principals.

Part II. L'emergència de l'Estat modern

1. Maquiavel i el realisme polític.
2. El concepte de sobirania i el poder irresistible (Hobbes).
3. Locke i la reinterpretació liberal del poder.
4. El creixement de les idees revolucionàries: L'Enciclopèdia, Montesquieu, Rousseau.
5. Les revolucions nord-americana i francesa.

Part III. Ideologies polítiques occidentals contemporànies

1. El liberalisme: orígens, corrents i debats. Les grans etapes: el liberalisme clàssic, la creació de l'Estat del benestar, el neoliberalisme.
2. El conservadorisme: orígens, característiques i evolució.
3. Les ideologies del moviment obrer: socialisme, marxisme, anarquisme. L'impacte de la revolució russa
4. El socialisme democràtic: corrents i tendències.
5. Els nacionalismes: evolució i tipologies.
6. El pensament totalitari: feixisme i nacionalsocialisme.

Metodologia

La dedicació de l'estudiant a aquesta assignatura es divideix en diversos tipus d'activitats, cadascun d'ells amb un pes determinat d'hores de treball.

Aquesta assignatura és de 12 ECTS, és a dir, implica una dedicació total de l'estudiant de 300 hores, distribuïdes de la següent manera:

- Les activitats dirigides són activitats a l'aula, amb la presència del professor i poden consistir en classes magistrals, seminaris de discussió de les lectures obligatòries en grups més reduïts i sessions orientades a qüestions pràctiques, en les que s'analitzaran casos, problemes i exemples relatius al temari del curs. Aquestes activitats representen al voltant del 35% del total del treball exigít.

- Les activitats supervisades són activitats dutes a terme per l'estudiant fora de l'aula d'acord amb un pla de treball dissenyat i posteriorment tutoritzat i avaluat per part del professor/a. Aquestes activitats es concretaran en l'elaboració de dos treballs, un per cada semestre. Aquestes activitats representen un 10% de la dedicació de l'alumne.

- Les activitats autònomes són totes aquelles que fa l'alumne pel seu compte tals com lectures bàsiques i complementàries, estudi dels apunts de classe o totes aquelles altres activitats que complementen la formació que s'assoleix en aquest curs. Representen un 50%.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
Dirigides			
105 hores (35%)	Classes magistrals per part dels professors/res	87 hores	Veure programació assignatura
	Controls sobre lectures obligatòries (a partir de 5 dossiers de lectures: 2 al primer quadrimestre i 3 al segon)	10 hores	Participació activa i demostrar que s'han comprés i adquirit els conceptes incorporats a les lectures.
	Presentació pública de treballs (es dedicaran 2 sessions a la presentació dels treballs del primer quadrimestre i 2 als treballs del segon).	8 hores	Exposició en públic dels coneixements assolits de manera adequada i didàctica.

Supervisades

30 hores (10%)	Tutories	30 hores	Aclariment de dubtes sobre els continguts de l'assignatura i orientació i seguiment entorn les lectures obligatòries i els treballs del curs.
----------------	----------	----------	---

Autònomes

150 hores (50%)	Estudi del temari de l'assignatura	150 hores	Comprensió dels conceptes i coneixement dels diferents autors i corrents de pensament. Capacitat de relacionar-los i d'interpretar-los.
	Lectures complementàries i elaboració dels treballs		Aprenentatge substantiu i capacitat de traduir-ho, de forma autònoma, en textos i exposicions comprensibles i adequades.

Avaluació

15 hores (5%)	Realització de dos exàmens parcials per quadrimestre i l'examen de recuperació del mes de juliol. Preparació i revisió dels examens.	15 hores	Demostrar la comprensió adequada dels coneixements, així com la capacitat d'exposar-los adequadament.
---------------	--	----------	---

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe magistrals	87	3,48	1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 12
Control lectures obligatòries	10	0,4	4, 8, 11, 13, 14, 15
Presentació pública de treballs	4	0,16	4, 14, 15, 16
Tipus: Supervisades			
Tutories	30	1,2	10, 16
Tipus: Autònomes			
Activitats d'avaluació	0	0	4, 10, 11, 12, 14, 15, 16
Estudi temari de l'assignatura	150	6	1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 12

Avaluació

L'avaluació d'aquesta assignatura es compon de les parts següents:

- Dos exàmens parcials: cadascun d'ells representa un 30% de la nota (60% del total). És condició necessària per aprovar l'assignatura superar els dos exàmens parcials amb una nota mínima d'aprobat.
- Un mínim de 6 seminaris, el valor dels quals serà el 20% de la nota final de l'assignatura.
- Dos treballs de curs: cadascun d'ells representa un 10% de la nota (20% del total). L'entrega de tots dos treballs és imprescindible per superar l'assignatura.

Hi ha algunes consideracions especialment remarcables sobre les condicions del sistema d'avaluació:

- L'examen del primer quadrimestre serà al final del quadrimestre, el dia que fixi la Facultat i que es farà públic amb l'antelació suficient. El mateix respecte l'examen del segon quadrimestre serà al final del quadrimestre.
- Les dates per als controls de lectures, així com l'entrega i les presentacions dels treballs s'especificaran en la programació docent de l'assignatura.
- Els estudiants que no haguessin superat el primer o el segon examen (o ambdós exàmens) tindran l'oportunitat d'acollir-se a les activitats de compensació, és a dir, podran tornar a fer els exàmens suspesos el dia que determini la Facultat, havent acabat el període lectiu del segon quadrimestre.
- Els estudiants que havent superat els dos exàmens no hagin assolit la nota mínima global per superar l'assignatura, tindran l'oportunitat de tornar a fer undels dos exàmens (o els dos, si fos necessari) per tal d'apujar la nota de manera que en el còmput final els quedi l'assignatura aprovada. En canvi, no hi haurà la possibilitat ni de fer els controls de lectura fora dels horaris establerts ni de repetir treballs ja presentats.
- Quant les activitats d'avaluació realitzades per l'alumne superin el 15%, l'alumne ja no podrà sol·licitar un no presentat.
- Finalment, si en la realització d'algunes de les activitats previstes, especialment en la realització dels treballs, es detecta qualsevol tipus de plagi (respecte treballs d'altres anys, pàgines webs, llibres, etc.), l'assignatura quedarà globalment suspesa i s'haurà de repetir en la seva totalitat.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
Seminari 1.	2 hores	Demostrar una adequada comprensió dels textos i maduresa per a exposar de forma crítica i comprensiva els seus principals continguts
Serminari 2.	2 hores	
Seminari 3.	2 hores	
Seminari 4.	2 hores	
Seminari 5.	2hores	

Treball 1. Corresponent al primer quadrimestre	Activitats autònomes	Aprofundir en els debats entorn l'aparició de l'estat modern
Treball 2. Corresponent al segon quadrimestre	Activitats autònomes	Aprofundir en els debats entorn els principals "ismes" dels segles XVIII, XIX i XX.
Examen parcial i alliberatori del primer quadrimestre	2,5 hores	Parts I i II del programa
Examen parcial i alliberatori del segon quadrimestre	2,5 hores	Parts III del programa
TOTAL	15 hores	

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Controls de lectures i seminaris (5 en total)	20%	10	0,4	4, 8, 11, 12, 13, 15, 16
Examen parcial (primer quadrimestre)	30%	2,5	0,1	1, 4, 5, 7, 9, 10, 14, 15, 16
Examen parcial (segon quadrimestre)	30%	2,5	0,1	2, 3, 4, 6, 10, 11, 12, 14, 15, 16
Treballs (2 en total)	20%	4	0,16	4, 11, 14, 15, 16, 17

Bibliografia

Bibliografia bàsica de referència i complementària :

- Botella, J. 1994. El Pensamiento Político en sus Textos. De Platón a Marx. Madrid. Tecnos
- Vallespín, F. (ed.). 1990. Historia de la Teoría Política. Madrid. Alianza.
- Sabine, G.H., Historia de la Teoría Política. Mexico: Fondo de Cultura Económica
- Chevalier, J.J. Los Grandes Textos Políticos desde Maquiavelo a Nuestros Días. Madrid. Aguilar.
- Crossman, R.H.S. 1986. Biografía del Estado Moderno. México. Fondo de Cultura Económica.
- Hampsher-Monk, I. 1996. Historia del Pensamiento Político Moderno. Barcelona: Ariel.
- Held, D. 2007. Modelos de Democracia. Madrid. Alianza.
- Kymlicka, W. 1990. Filosofía Política Contemporánea. Barcelona. Ariel.
- Macridis, R. i Hulliung, M. 1996. Las Ideologías Políticas Contemporáneas. Madrid. Alianza.

- Mellón, J.A. (ed.). 1998. Ideologías y Movimientos Políticos Contemporáneos. Madrid. Tecnos.
- Touchard, J. Historia de las Ideas Políticas. Madrid. Tecnos.
- Vallespín, F. (ed.). 1990. Historia de la Teoría Política. Madrid. Alianza.

De la Grècia clàssica a l'aparició de l'Estat modern:

- Antela-Bernádez, B. 2009. Pericles no hi és. Breu Història de l'Antigua Grècia. Barcelona. UOC.
- Aristotil. Política
- Finley, Moses. Los Griegos de la Antigüedad. Barcelona.
- Finley, Moses, El món d'Ulisses.
- Hobbes. Leviatán.
- Locke. Segundo Tratado sobre el Gobierno Civil
- Madison, J., Hamilton, A. I Jay, J. El Federalista.
- Maquiavel. El Príncipe
- Maquiavel. Discursos sobre la Primera Década de Tito Livio
- Montesquieu. Cartes Perses
- Montesquieu. Del Espíritu de las Leyes
- Plató. La República
- Rosseau, El contracte Social

Liberalisme (vell i nou)

- Aron, R. Ensayo sobre las Libertades.
- Berlin, I. Cuatro Ensayos sobre la Libertad.
- Bobbio, N. XXXX. Liberalismo y Democracia. México. Fondo de Cultura Económica.
- Constant, B. Escritos Políticos
- Dahrendorf, R. Oportunidades Vitales
- Dahrendorf, R. El Nuevo Liberalismo
- Dewey, J. Viejo y Nuevo Liberalismo
- Gray, J. Liberalismo. Madrid. Alianza.
- Hayek, F. Camino de Servidumbre
- Humboldt, W. Los Límites de la Acción del Estado
- James, W. Pragmatismo
- Mill, J.S. Sobre la Libertad

- Macpherson, C.B. 1982. La Democracia Liberal y su Época. Madrid. Alianza.
- Mill, J.S. Consideraciones sobre el Gobierno Representativo
- Nozick, R. Anarquía, Estado y Utopía
- Paine, T. El Sentido Común y Otros Escritos
- Popper, K.R. La Sociedad Abierta y sus Enemigos.
- Rawls, J. Teoría de la Justicia
- Rawls, J. El Liberalismo Político
- Trías Fargas, R. El Precio de la Libertad
- Vachet, M. La Ideología Liberal. Madrid. Fundamentos.

Conservadorisme:

- Baques, J. Neoconservadurismo: Fundamentos Teóricos y Propuestas Políticas. Barcelona. ICPS.
- Bell, D. El Fin de las Ideologías
- Bonald, L. Teoría del Poder Político y Religioso
- Burke, E. Textos Políticos
- Chateaubriand, R. El Genio del Cristianismo
- Hirschman, A. Retóricas de la Intransigencia. México. Fondo de Cultura Económico.
- Kristol, I.: Reflexiones de un Neoconservador.
- Fernández De La Mora, G., El crepúsculo de las ideologías.
- Maistre, J. de: Las Veladas de San Petersburgo.
- Maistre, J. de: Consideraciones sobre Francia.
- Millet i Bel, S.: Perquè sóc Conservador?
- Nisbet, R. Conservadurismo. Madrid. Alianza.
- Oakeshott, M.: La Actitud Conservadora
- Ortega y Gasset, José: La Rebelión de las Masas.
- Spengler, O.: La Decadencia de Occidente.
- Tocqueville, A de. La Democracia en América.
- Tocqueville, A de. El antiguo Régimen y la Revolución.

Marxisme, socialisme i anarquisme:

Generals:

- K. Marx, F. Engels, El Manifiesto Comunista.
- K. Marx, Contribución a la Crítica de la Economía Política
- F. Engels, Anti-Dühring.
- Blackburn, R. (ed.). Después de la Caída. El Fracaso del Comunismo y el Futuro del Socialismo. Madrid. Crítica.
- Cole, G.D.H. Historia del Pensamiento Socialista. México. Fondo de Cultura Económica.
- Joll, J. Los Anarquistas. Barcelona. Grijalbo.
- Kolakowski, L. Las Principales Corrientes del Marxismo. Madrid. Alianza.
- Lichtheim, G. El Marxismo. Un Estudio Histórico y Crítico. Barcelona. Anagrama.
- Souyri, P. El Marxismo después de Marx. Barcelona. Península.

Anarquismo:

- Azorín, JMR: Artículos Anarquistas.
- Azorín, JMR: Notas Sociales.
- Bakunin: Ni Dios ni dueño.
- Castoriadis, C.: Una Sociedad a la Deriva.
- Kropotkin, P.: El Apoyo Mutuo.
- Kropotkin, P.: La Conquista del Pan.
- Lorenzo, A.: El Proletariado Militante.
- Malatesta, E.: Socialismo y Anarquía.
- Mella, R.: Ideario.
- Proudhon, P.J.: ¿Que es la Propiedad?
- Proudhon, P.J.: Filosofía de la Miseria.
- Reclus, E.: Evolución y Revolución.
- Stirner, M.: El Único y su Propiedad.

Marxismo i comunismo:

- Gramsci, A.: El Príncipe Moderno..
- Guevara, E.: El socialismo y el hombre en Cuba.
- Lenin: El Estado y la Revolución.
- Lukács, G.: Historia y Conciencia de Clase.
- Luxemburgo, R: Reforma o Revolución.

- Mao Tse Tung: El Libro Rojo.
- Schaff, A.: El Marxismo a Final de Siglo.
- Trotsky, L.: La Revolución Permanente.
- Pàgina Web: <https://www.marxists.org/>

Socialisme democràtic:

- Bernstein, E.: Socialismo Democrático
- Bernstein, E.: Las Premisas del Socialismo y las Tareas de la Socialdemocracia.
- Campalans, R.: Política vol dir Pedagogia.
- Campalans, R.: Catalanisme i Socialisme a Debat.
- Giddens, A.: La Tercera Vía. La Renovación de la Socialdemocràcia.
- Giddens, A.: Más allá de la Izquierda y la Derecha: el Futuro de las Políticas Radicales.
- Lafontaine, O.: El corazón Late a la Izquierda.
- Molas, I.: El Socialisme de la Llibertat.
- Owen, R.: Nueva Visión del Mundo.
- Pettit, P.: Republicanismo.
- Roemer, J.: Un Futuro para el Socialismo.
- Shaw, B.: Ensayos Fabianos: Escritos sobre el Socialismo.

Nacionalisme:

- Anderson, B. Comunitats Imaginades.
- Bauer, O. La Cuestión de las Nacionalidades y la Socialdemocracia
- Blas, Andrés de. Naciones y Nacionalismo en Europa. Madrid. Alianza.
- Fichte, J.G., Discursos a la Nación Alemana.
- Gellner, E. Naciones y Nacionalismo
- Guibernau, M. Los Nacionalismos. Barcelona. Ariel.
- Kedourie, E. Nacionalismo.
- Haupt i Lowy. Els Marxistes i la Qüestió Nacional. Barcelona. La Magrana.
- Hobsbawm, E.. Naciones y Nacionalismo desde 1780. Barcelona. Crítica.
- Mancini, P. Sobre la Nacionalidad.
- Renan, E. ¿Qué es una Nación? Cartas a Strauss.
- Smith, A.D. La Identidad Nacional. Madrid. Alianza.

Feixisme i extrema dreta:

- Arendt, H. Los Orígenes del Totalitarismo. Madrid. Alianza.
- Benoist, A.: La Nueva Derecha.
- Evola, J.: El Fascismo visto desde la Derecha.
- Evola, J.: Los Hombres y las Ruinas.
- Gentile, E. Fascismo, Historia e Interpretación
- Hitler, A.: Mi Lucha.
- Holmes, S. Anatomía del Antiliberalismo. Madrid. Alianza
- Ledesma Ramos, R.: ¿Fascismo en España?
- Ledesma Ramos, R.: Discurso a las Juventudes de España
- Mussolini, B.: El Fascismo expuesto por Mussolini.
- Nietzsche, F.: Así habló Zaratustra.
- Rosenberg, A.: El Mito del Siglo XX.
- Schmitt, C.: El Concepto de lo Político.
- Schmitt, C.: La Dictadura.
- Sorel, G.: Reflexiones sobre la Violencia.
- Casals, X: Ultrapatriotas
- Nolte, E. El Fascismo en su época
- Payne, S.G. El Fascismo. Madrid. Alianza.
- Rodríguez Jiménez, J.L.. ¿Nuevos Fascismos? Extrema Derecha y Neofascismo en Europa y Estados Unidos. Barcelona. Península.